

POLGÁRI KONZERVATÍV PÁRT: A 21. SZÁZAD ISKOLÁJA

ELŐSZÓ

Jelen dokumentumban a PKP társadalmi-oktatási alapvetéseit szeretnénk bemutatni. Az itt felsoroltak nem tekinthetők szakmai programnak, mert szemléletünkkel ellentétes volna feltételezni, hogy bármilyen szervezet egyedül diagnózist állíthat fel oktatásunkról. Látva a korábbi és jelenlegi kormányok "reformjainak" kudarcát, bizonyítottan látjuk a konzervatív, vagyis **fontolva haladó** szemlélet helyességét. Szemben az egyéni elképzelések társadalomra- és pedagógusokra erőltetésével, a PKP a konzultáció híve.

Szintén nem feladatunk politikai szempontokat érvényesítve más pártok, kormányok alaptalan hibáztatása, bűnbakképzés, de jelezzük, hogy meglátásunk szerint melyek voltak a legrosszabb változtatások, beavatkozások, melyek hosszú távon rontották a magyar oktatási rendszer hatékonyságát, versenyképességét. Lehetőséget látunk jelen írással arra, hogy idővel az érdeklődőkkel **közösen** vitassuk meg, mely területeken láthatók a magyar iskolarendszer erősségei, s ezekben milyen potenciál rejlik - mert azt számos rossz kormányzati intézkedés ellenére sem lehet állítani, hogy a rendszernek ne lennének tovább vihető, működő **intézményei**. A fentiekben leírt, együttműködésen alapuló munkát viszont alapnak fogjuk tekinteni ahhoz, hogy részletes szakmai programot készítsünk, melyet az országgyűlési választások előtt szeretnénk a választók elé tárni. Konzervatív szemlélettel úgy is mondhatnák, már az is jelentős előrelépés volna, ha társadalmi és szakmai, egy napon pedig politikai kiegyezés születne arról, mi működőképes és mi változtatandó iskolarendszerünkben. Igyekezünk hangsúlyozni: a konzervatív nézet szerint semmilyen társadalmi alrendszer nem javítható varázsütésre és ahogy a kormányzás más területein, úgy az oktatáspolitikában sem létezik olyan csodafegyver, mely önmagában mindent megold. Leszögezzük: tudatában vagyunk, hogy a rendszerváltás után elkövetett (de a rendszerben talán már jóval korábban is jelen lévő) hibák kijavítása Magyarországon is minimálisan annyi időt fog igénybe venni, amennyit más országok oktatási reformjai megköveteltek. **Időt** kell adnunk önmagunknak, függetlenül attól, hogy finn, észt, brit, lengyel vagy más példából indulunk-e ki.

Célunk egy sikeres, 21. századi, versenyképes és szabad Magyarország, melyhez **személyközpontú**, innovatív oktatást szeretnénk. Az iskolarendszernek helyt kell állnia a nemzetközi felméréseken, valamint olyan tudást, és képességeket adni a diákoknak, melyek megteremtik számukra az **autonóm, szabad polgári lét** feltételeit. Többek között ezek birtokában tudnak érvényesülni a munkaerőpiacon, **magas** jövedelemhez jutni és egy kiszámítható, tervezhető, jó életminőséget elérni. Fontos azonban, hogy piaci képességeiken és tudásukon túl képesek legyenek erős polgári demokráciát működtetni a 21. század Magyarországon.

Úgy látjuk, az oktatási rendszer lehet az egyik tartópillére annak az évtizedes magyar álomnak, melynek középpontjában a nyugati értelemben vett jó és nyugodt élet áll. Tudatában kell lennünk ugyanakkor, hogy ennek szerves része, sőt, alapja egy hasonló típusú – tehát nyugatos – normarendszer (majd stabil intézmények) kialakítása, melynek a politikai elit neki sem fogott a rendszerváltás után. Nézetünk szerint viszont jó eséllyel **közösségeként**, azonos szabályok és **értékek** mentén lehetünk prosperáló ország, ahonnan senkinek nem kell kivándorolnia. Ezt más tényezők mellett egy nyitott és színvonalas oktatási kultúrával valósíthatjuk meg, ezért érezzük szükségét, hogy új alapokra helyezzük a jelenleg csak helyenként hatékony iskolarendszert. Konzervatívként hiszünk a működő intézmények megtartásában, ezért a rendszer résztvevőit (tanárok, szülők, diákok) is be kell vonnunk ebbe a munkába, főleg azért, mert a PKP számos hiba mellett leginkább a négyévenkénti, felülről **erőltetett reformtörekvéseket** tartja a bajok fő okozójának. Könnyen belátható, hogy ezek helyrehozását semmiképp sem a rossz hagyomány folytatásával lehet elkezdni.

A magyar oktatáspolitikát régóta érik kritikák poroszos szemlélete, illetve a diákok túlterhelése miatt. Ez a PKP meglátása szerint olyan központosítás eredménye, mely nem veszi figyelembe a területi, szakmai, helyi, egyszerűen az iskolák közötti sajátosságokat. A „rendszer” sokszor nem arra kíváncsi, mit tud a diák, hanem arra, hogy mit nem tud. Első lépésként olyan (6-tól 18 éves korig terjedő) oktatási alaptantervet szorgalmazunk, amely a mostaninál **rugalmasabb**: lehetővé teszi az arra nyitott tanárok és iskolák számára, hogy saját módszereikkel tanítsanak, maguk dönthessék el azt a **szakmai** irányt, amely szerintük a lehető **leghatékonyabb**. A PKP célja a jelenlegi minőségirányítási rendszer teljes újragondolása, mely figyelembe veszi, hogy az ország, s benne az iskolák heterogén rendszert alkotnak: a sikeres, szakmailag évek óta elismert intézmények magas függetlenséget élveznének, míg a szakmai felügyeletet igénylő, vagy tartósan rosszul teljesítő intézményeknek nagyobb figyelem jutna. Mindez ugyanakkor nem jelenti, hogy az állam lenne az egyedüli iskolafenntartó: szeretnénk elérni, hogy a **döntési szintek** Budapestről ismét oda kerüljenek, ahol a leginkább érzik hatásukat, vagyis **önkormányzatokhoz** és a helyi **közösségekhez**. Ebben a rendszerben a kormányzat szerepe minimális lenne: főleg kimeneti követelményeket ellenőrizne, segítené az önkormányzatokat a társadalmi integrációban, de a legtöbb szakmai döntést helyi szinten hagyná. Alapelvünk, hogy iskolája a közösségnek van, ehhez kell szabni a minőségirányítási rendszert.

ALAPVETÉSEINK

Szorgalmazzuk, hogy olyan oktatásunk legyen, mely a világra nyitott, **kíváncsi** embereket képez, ennek részeként prioritásként kezeljük az **idegennyelvek** és **informatika** oktatás jelentős hatékonyság javulását, de nem mondhatunk le arról sem, hogy minden diák ismerje hazája kultúráját és történelmét. Egyszerre hiszünk a **modern**, nyitott, 21. századi emberben és abban, hogy a sikeres európaisághoz nélkülözhetetlen a saját múltunk ismerete. A fentiek okán szükségesnek látjuk egy vegyes rendszer kialakítását, mely a kompetencia-fejlesztést a mainál magasabb szintre emeli, de a lexikális ismereteket sem hanyagolja el. Megfontolandó az EU nyolc kulcskompetencia területét figyelembe venni (anyanyelvi, idegennyelvi kommunikáció, matematikai és természettudományos, digitális, tanulásmódszertan, szociális és állampolgári, vállalkozói, kulturális kulcskompetenciák), és beépíteni a jövő tananyagába. Csökkenteni kell ugyanakkor a diákok terhelését.

A konzervatív politika minden erejével kerüli a társadalom homogenizációját, de törekszik rá, hogy az iskola olyan képességeket adjon mindenkinek, melyek segítik abban, hogy – idealista szóhasználattal – a **legjobb önmaga** lehessen egész életében. Ennek része az alapelv kimondása, miszerint egyformán, legalább 18 éves koráig mindenkit megillet, hogy az oktatás a **személyére** összpontosítson, mindezt területi elhelyezkedéstől, családi-, etnikai-, anyagi és minden más élethelyzettől független alapvető állampolgári jognak tekintjük. Ugyanígy fontos annak tudatosítása, hogy a tanulás **nem ér véget** az iskolából történő kilépéssel sem érettségi, sem diploma után, ahogy a szakiskola sem készíthet fel egyszer, s mindenkorra az egész életen át történő munkára. Így válik fontossá az **élethosszig tartó tanulás** lehetővé tétele (pl. felnőttképzés), mely alapvető képessége kell, hogy legyen az oktatási rendszernek. Megjegyzendő, hogy bizonyos területeken (pl. szakképzés) a magánszektor képviselői is részt vehetnek, de nem a mai gyakorlatnak megfelelően, ami hanyagolja a közismereti tárgyakat és a pillanatnyi gazdasági érdekeknek rendeli alá ezt a képzési formát. Amíg például észak-európai országokban természetes, hogy egy szakmunkás angol nyelven beszél, ezáltal magasabb értékteremtésre és alkalmazkodásra képes, addig nálunk esélytelenné tették a diákokat, hogy a modern gazdaságban egy autógyár futószalagjánál messzebbre jussanak. Ez a társadalompolitika káros, meggyőződésünk, hogy az oktatásnak nem szabad ilyen célokat szolgálnia, ahogy a tankötelezettség is csak 18 éves korban szűnhet meg, addig pedig a sokkal **előrelátóbban** kell szakembereket képezni.

TANÁRI ÉLETPÁLYA

Az oktatási rendszer egyik legsürgetőbb problémája, egyben a jövő kulcskérdése, hogy megéri-e Magyarországon tanárnak lenni. A PKP álláspontja ebben a kérdésben egyértelmű: jelenleg nem éri meg ezt a hivatást választani, az anyagi elismertség hiányán túl nem szakmai feladatokkal, jelentős adminisztrációval, bürokratikus terhekkkel és az értelmiségi elismertség hiányával is meg kell küzdeniük az érintetteknek. Az anyagiak tisztázása előtt: hívei vagyunk ugyan a minőségi mutatók átgondolt használatának, vagyis annak, hogy a fenntartó és a szülő is lássa, milyen hatásokkal és eredményességgel dolgozik egy pedagógus, vagy egy tantestület, azt viszont elvetjük, hogy portfóliók írásával, egész életpályák újra bizonyításával kelljen a tanároknak foglalkozniuk. Ismét a döntési szinteknek az érintettekhez minél közelebb vitelét tartjuk elfogadhatónak, vagyis a kimeneti követelmények nem teljesülése esetén az iskolaigazgatóra bízánk szakmai válaszlépések meghozatalát és elérést, hogy ne egy távoli minisztériumban döntsenek egy pedagógus sorsáról, a külső minőség-ellenőrzés rendszerét pedig le lehetne redukálni az eseti megbízásokra, ha az érintettek kérik.

A kevés központilag megszabott intézkedés egyike viszont a jövedelmek kérdése volna: minden tanárnak egyformán magas kezdő fizetést biztosítanánk, ennek pedig **magasabbnak kell lennie** a diplomások nettó átlagbérénel. Erre azért van szükség, mert a PKP álláspontja szerint az **oktatás jövőnk**, sikerünk egyik pillére, ehhez minél többeknek kell világos, érthető üzenetet küldenünk: **megéri** a tanári pályát választani, mert bárhol dolgozzon is a pedagógus, helytől, iskolától, alap- és középfokú intézménytől függetlenül **magas anyagi elismeréshez**, folyamatos továbbképzésekhez, sőt, piacilag is értékes végzettséghez és tapasztalathoz juthat. Ennek kommunikációja és megalkotása **kormányzati feladat**, ehhez kétség sem férhet. A felelősséget ezért nekünk kell vállalnunk, így már a választások előtt tudatni szeretnék, mekkora költségvetési pluszkiadásokat jelentene az oktatásnak a tanárok **jelentős** béremelése. Mivel számos területen lemaradásban szakember hiánnyal küzdünk, a tanárképzésben a Klebelsberg-ösztöndíjakat különösen a természettudományos és közismereti szakokon emelnénk, de több pontot adnánk az **leghátrányosabb helyzetű (LHH)**

térségekben történő munkavállalásért is. Célunk továbbá, hogy a tanárjelölteket az intézmények fel tudják készíteni tanulók különleges szükségleteinek figyelembevételére, az interkulturális oktatásra és az új technológiák alkalmazására is.

FELSŐOKTATÁS

Közismert, hogy a legversenyképesebb országok gazdasági tevékenységük során ún. magas hozzáadott értéket állítanak elő, melyhez többek között a diplomások magas társadalmon belüli aránya (30-50%) is hozzájárul. A sikeres felsőoktatás kulcsa nem csak a színvonalas közoktatás, hanem az intézmények **gazdasági és tudományos önállóságának visszaállítása** is. Célunk a mennyiségi mutatókon túl, hogy minél több felsőoktatási intézményünk kerüljön a világ legjobbjai közé, mert tarthatatlan a jelenlegi állapot, mely szerint az első 200 egyetem közé nem sikerült magyar egyetemnek bekerülnie. A versenyképes, nemzetközi rangsorokban is sikeres felsőoktatásnak jelentős szerepe van az ország gazdasági és kulturális helyzetének javításában. Terveink között szerepel így a **kutatóközpontok** további létrejöttének támogatása, ennek révén a felsőoktatás legyen **szabad** és **kezdeményező**, de ezen az állam csak úgy segíthet, ha a finanszírozáson túl **nem szól bele a napi működésbe** (pl óraszámok). Így jutnának nagyobb szerephez a kutatók, vezetők és az **autonómia** elve. Üdvözljük a magánegyetemek és költségtérítéssel képzések létrejöttét, ha piaci alapon szerveződnek és életképesek maradnak hosszú távon, megerősítenénk a kelet-magyarországi felsőoktatást a helyi értelmiség képzése végett.

FELNŐTTKÉPZÉS

Az **élethosszig tartó tanulás** szükségessége, a változó piaci elvárások, valamint az autonóm polgári lét ideája arra kötelez minket, hogy a többi oktatási szinttel azonos fontosságúnak ismerjük el a felnőttképzést is. Célunk, hogy az iskolarendszert már elhagyók kortól, iskolai végzettségtől, anyagi lehetőségektől és földrajzi helyzettől függetlenül hozzáférjenek a felnőttképzés számukra legkedvezőbb formáihoz. Segíteni szeretnénk a **népfőiskolai** rendszer további terjedését, az esti és levelező képzések számának növekedését. Az OKJ-s képzések és nyelvtanfolyamok támogatása bár üdvözlendő, közel sem elégséges egy sikeres felnőttképzési rendszer működéséhez. A fenntartóknak (ha önkormányzat nem jelentkezik, a kormánynak) vállalniuk kell megyei jogú városokként legalább egy **felnőttképzési intézmény** működtetését, ahol non-profit alapon fogadhatják tanulóikat. A decentralizáció itt is fontos, vagyis az önkormányzatok lehetősége volna eldönteni, milyen adókedvezményeket és támogatásokat adnak a piaci alapú képzések számára.

ZÁRÁS HELYETT

Jelen írás szándékosan összefoglaló jellegű, mert kiindulási pontnak szánjuk: tisztázni szeretnénk a konzervatív törekvések alapjait, de a dokumentum közel sem végleges, sőt, reményeink szerint 2018-ig és utána is folyamatosan íródni fog. Az oktatási rendszer szerves egész, komplex, érzékeny folyamatok összessége, ennek a Polgári Konzervatív Párt tudatában van. Minden pedagógus, szülő, diák és választó tudtára szeretnénk adni: meg kell hallgatnunk egymást ahhoz, hogy modern, sikeres, **nyitott** oktatási kultúrát teremthessünk. A fentieket összefoglalva: **elvetjük** az eddigiekben tapasztalt **központosítást**, a ráolvasással történő probléma megoldást, a politikai vakságot, melytől mindenki szenved.

Szeretnénk viszont tisztázni a konzervatív alapállást: **versenyképes** tudást adó, diákközpontú iskolarendszer szükséges, a tanári pálya elismert, jó választás kell, hogy legyen mindenkinek. A hogyan a résztvevőkkel együtt látjuk megvalósíthatónak pártpolitikai és lobbierdekektől mentesen. Kívánjuk Magyarországnak, hogy újra büszke lehessen tudására, elődei örökségére és a 21. századnak ugyanúgy képes legyen Nobel-díjasokat adni, ahogy startup-vállalkozókat, kiváló mérnököket, bölcsészeket, tanárokat és szakmunkásokat, akik békés, nyugodt közösségként lesznek polgárai a jövő Magyarországnak.